

Sirppikääpä

Gräddporing

Sidera lenis (*Cinereomyces lenis*)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Sirppikäävän monivuotinen itiöemä kasvaa hitaasti ja pinnanmyötäisesti. Se on aluksi ohut, myöhemmin jopa yhden senttimetrin paksuinen. Itiöemä on huopamaisen pehmeä ja kuivana kevyt. Nuoren itiöemän reuna on häipyvän ohut ja yleisväri on valkoinen. Kulmikkaita pillejä on 3–4 millimetrillä. Vanhojen itiöemien pitkulainen ja pullea muoto auttaa lajimäärityksessä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Sirppikääpä kasvaa männyn tai harvemmin kuusen rungolla. Rungot ovat järeitä, kauan maanneita, pehmeäksi lahonneita ja sammalten peittämiä. Usein puut ovat olleet alun perin keloja. Kasvupaikat ovat joko kuivissa tai tuoreissa kangas-metsissä, mutta kasvupaikan tulee olla varjoisa ja kostea. Sirppikääpää on tavattu lähes koko maassa, mutta sen esiintymisalue painottuu Keski- ja Pohjois-Suomeen.

Nykytila ja uhkatekijät

Sirppikääpä on taantunut hakkuiden seurauksena. Kosteaa pienilmastoa ja pitkää lahopuujatkumoa vaativana lajina se on erittäin herkkä uudistushakkuille. Eteläiset sirppikääpäesiintymät ovat yleensä suojelualueilla, pohjoisessa myös suojelemattomissa vanhoissa männiköissä.

Hoitosuositukset

Sirppikäävän esiintymispaikka tulisi rajata kokonaan metsänkäsittelyn ulkopuolelle ja esiintymispaikan ympäristö tulisi säilyttää jatkuvasti peitteisenä, jotta pienilmasto ei muuttuisi liian kuivaksi. Kuolleet pysty- ja maapuut tulisi säästää kasvupaikan ympäristössä lajille elintärkeän lahopuujatkumon turvaamiseksi.

Lähteet

- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009. Suomen kääväkkäiden ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus. – Norrlinia 19: 1–233.
- Kotiranta, K. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.
- Niemelä, T. 2005. Käävät, puiden sienet. Luonnontieteellinen keskusmuuseumi, Kasvimuseo, Helsinki. 319 s.

Kuva: Jorma Pennanen